

nusu edilir. Nitekim Ehl-i sünnet kelâm kaynaklarında, "Ber olsun fâcir olsun, her müminin arkasında namaz kılmak câizdir"; "İster ber ister fâcir olsun, iman ile ölen herkesin cenaze namazı kılınır" şeklindeki ifadelere sık sık rastlanır (bk. *Şerhu'l-'Akdîti't-Taḥâviyye*, II, 529-537). Bu hükümler Hz. Peygamber'in konuyla ilgili bazı hadislerine dayanır (bu hadislerin kaynakları için bk. Aclûnî, II, 32; Süyûtî, s. 43-44). İman ile ameli birbirinden ayrı, ancak birbirini tamamlayan iki unsur olarak değerlendirilen Ehl-i sünnet âlimleri, bu konuda kendilerinden farklı düşünen Hâricîler ve Mu'tezile gibi diğer bazı itikadî fırkalara söz konusu hadislerle cevap vermiş ve böylece ber gibi fâcirin de inanç ilkelerini benimsemesi şartıyla mümin sayılması gerektiğini savunmuşlardır. Fıkıh kaynaklarında da ber ile fâcir yan yana zikredilerek özellikle namaz ve imâmet konuları ele alınırken söz konusu hadisler tekrarlanmakta, bu hususta seleften nakledilen ve fâsık veya fâcirin ardında namaz kılmayı doğru bulmayan diğer bazı rivayetlerdeki yasaklamalar kerahete hamledilerek ber olsun fâcir olsun her müminin arkasında namaz kılmanın câiz olduğu sonucuna varılmaktadır (bk. İbnü'l-Hümâm, I, 247-248).

BİBLİYOGRAFYA:

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "brr" md.; Firûzâbâdî, *el-Kâmûsü'l-muḥîṭ*, "brr" md.; Mustafa'vî, *et-Taḥkîk*, "brr" md.; Wensinck, *Mu'cem*, "brr" md.; *Şerhu'l-'Akdîti't-Taḥâviyye* (nşr. Abdullah b. Abdülmuhsin — Suayb el-Arnaût), Beyrut 1408/1987, II, 529-537; Teftâzânî, *Şerhu'l-'Akdîti't-Taḥâviyye*, s. 186; İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-ḳadîr*, Bulak 1315-18, I, 247-248; Süyûtî, *Taḥricü eḥâdîsi Şerhi'l-'Akdîti't-Taḥâviyye* (nşr. Subḥî es-Sâmerâî), Riyad, ts. (Dârü'r-Rüşd), s. 43-44; Ali el-Kârî, *Şerhu'l-Fiḳhi'l-ekber*, Kahire 1327, s. 65-66; Aclûnî, *Keşfü'l-ḥafâ*, II, 32.

METİN YURDAGÜR

BERÂ b. ÂZİB

(البراء بن عازب)

Ebû Umâre el-Berâ'
b. Âzib b. el-Hâris el-Ensârî
(ö. 71/690 [?])

Hadis rivayetiyle meşhur sahâbî.

Medine'nin Evs kabilesindedir. İlk İslâmî bilgileri hicretten önce Hz. Peygamber'in muallim olarak Medine'ye gönderdiği Mus'ab b. Umeyr'den öğrendi. Bedir Savaşı'na katılma isteği, yaşı küçük olduğu için Hz. Peygamber tarafından

kabul edilmedi. On beş yaşlarında iken iştirak ettiği Uhud'dan itibaren bütün savaşlarda bulundu. Bizzat Hz. Peygamber'le birlikte on dört (veya on sekiz) savaşa katıldı. Bazı seriyelerde de görev aldı. Bilhassa Huneyn'de büyük yararlık gösterdi. Hâlid b. Velid kumandasında gönderilen ordu ile Yemen taraflarına gitti.

Hulefâ-yi Râşidîn devrinde de cihad-dan geri durmayan Berâ Rey ve Tüster'in fethine katıldı. Hz. Ali'nin maiyetinde Cemel, Sıffîn ve Nehrevan savaşlarına iştirak etti. Bu arada Küfe'ye yerleşen Berâ hayatını cihad etmek, hadis ve fıkıh dersleri vermekle geçirdi. Hz. Peygamber başta olmak üzere babası Âzib, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Bilâl-i Habeşî ve dayısı Ebû Bürde b. Niyâr'dan hadis rivayet etti. Kendisinden de ashaptan Abdullah b. Yezid el-Hatmî, Ebû Cühayfe es-Süvâî, tâbiilerden Adî b. Sâbit, Sa'd b. Ubeyd ve Ebû İshak es-Sebîî ve daha birçokları hadis aldılar.

Rivayet ettiği hadislerin toplamı 305 olup bunlardan yirmi ikisi *Şaḥîḥ-i Buḥârî* ve *Şaḥîḥ-i Müslim*'de müştereken, on beşi yalnızca Buḥârî'de, altısı da yalnızca Müslim'de yer almaktadır. Rivayetlerinin büyük bir bölümü Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde (IV, 280-304) bulunmaktadır.

Berâ b. Âzib 71 (690) veya 72 (691) yılında seksen küsur yaşlarında iken Küfe'de vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA:

Vâkıdî, *el-Meğâzî*, I, 21, 216; II, 449, 453, 589; III, 902; İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳât*, IV, 364-368, ayrıca bk. II, 376; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, I, 205-206; Nevevî, *Tehzîb*, I, 132-133; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, III, 194-196; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 278-279; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, I, 77-78; K. V. Zetterstéen, "al-Barâ" b. "Âzib", *EI*² (İng.), I, 1025.

İSMAİL L. ÇAKAN

BERÂ b. MÂLİK

(البراء بن مالك)

el-Berâ' b. Mâlik b. Nadr el-Hazrecî
(ö. 20/641)

Cesaret ve
kahramanlığı ile meşhur sahâbî.

Hazrec kabilesinin Neccâr oğulları sülâlesine mensup olup meşhur sahâbî Enes b. Mâlik'in kardeşidir. Bazı kaynaklarda baba bir kardeş oldukları belirtilmektedir. Hudeybiye'de Resûlullah'a biat edenler arasında o da vardı. Bedir Gaz-

vesi dışındaki bütün gazvelerde Hz. Peygamber'in yanında yer aldı. Müseylime-tülkezzâb üzerine Hz. Ebû Bekir'in gönderdiği orduya katıldı. Müseylime askerleriyle beraber, her yönden tahkim edilmiş ve içerisinde cereyan eden çetin savaş sebebiyle sonraları "hadîkatü'l-mevt" (ölüm bahçesi) denilen bir mevkiye mevzilenmişti. Buraya hiçbir yerden girme imkânı bulunmadığından Berâ mızraklar ucunda havaya kaldırılan bir kalkan içinde içeriye fırlatılmasını ısrarla istedi. Bu şekilde oraya girdikten sonra etrafını kuşatan düşman askerleriyle çarpışa çarpışa giriş kapısına kadar ulaştı ve müslümanların içeri girmesini sağladı. Ancak seksenden fazla yara aldı. Tedaviyle bizzat Hâlid b. Velid'in bir ay kadar meşgul olması sonucu iyileşebildi.

Berâ Hz. Ömer devrinde İran'ın Fars bölgesindeki fetihlere katıldı. Olağan üstü cesaretinin müslümanların hayatını tehlikeye sokabileceğini düşünen Hz. Ömer hiçbir savaşta Berâ'ı kumandan tayin etmemiş, hatta sırf bu sebeple kumandanlarına gönderdiği bir mektupta ona bu tür bir görev verilmemesini hatırlatmıştı.

Hz. Peygamber bir hadisinde Berâ'nın mânevî değerine işaret ederek şöyle buyurmuştur: "Saçı başı dağınık olduğu, eski elbiseler giydiği için kendisine önem verilmeyen öyle kimseler vardır ki şöyle olsun diye dua etseler Allah isteklerini geri çevirmez. Berâ b. Mâlik de bunlardandır" (Tirmizî, "Menâkıb", 55). Nitekim savaşlarda zor durumda kalan müslümanlar ona başvurarak Allah Teâlâ'dan zafer niyaz etmesini isterlerdi. Tüster muhâsarasında da müslümanların aynı isteğiyle karşılaşınca onlara zafer, kendine şehidlik niyazında bulundu; neticede kale düştü, Berâ da şehid oldu. Muh-telif savaşlarda düşmanla yaptığı teke tek vuruşmalarda yüz meşhur muharibi öldürmesiyle de ünlüdür. Sesi çok güzel olduğu için Hz. Peygamber'in seferlerinde zaman zaman, süratli gitmelerini için nağmelerle develeri coştururdu.

BİBLİYOGRAFYA:

Tirmizî, "Menâkıb", 55; İbn Sa'd, *eṭ-Ṭabaḳât*, III, 388; İbn Abdülber, *el-İst'âb*, I, 137-139; Taberî, *Târîḫ* (Ebû'l-Fazl), III, 290, 294; IV, 84-86; İbnü'l-Cevzî, *Şifatü's-şafve*, I, 624-626; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, I, 206-207; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, I, 195-198; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 143-144; Cevâd Ali, *el-Mufaşşal*, V, 119; Abdülkayyûm, "Berâ" b. Mâlik", *ÜDMİ*, IV/1, s. 254-255.

AHMET ÖNKAL